

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дем'янчук В. А.

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін, академік ААПН, ректор Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Дерев'янко Н. З.

*доктор філософії в галузі права, доцент, завідувач кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Умови воєнного стану створюють численні юридичні проблеми, особливо через повномасштабне вторгнення Росії на територію України. Тисячі людей зазнали порушень своїх прав та опинилися в складних ситуаціях, потребуючи юридичної допомоги. Особливо актуальним постає питання доступу до безкоштовної правової допомоги для внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення. Забезпечення доступності безоплатної правової допомоги є важливим чинником для захисту прав та інтересів людей під час військових конфліктів.

Право на правову допомогу – це гарантована державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права [2].

Термін «правнича допомога» увійшов в українське законодавство з прийняттям Закону України від 02.06.2016 р. «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [1]. Вказаним законом у ст. 59 Конституції України були внесені зміни, а саме слово «правову» замінили словами «професійну правничу». Отже, у ст. 59 Конституції України зазначено: «кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» [1].

Правова допомога може бути у наступних формах: інформування, консультацій, роз'яснень, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, захист від обвинувачення. Де обрання суб'єкта надання правової допомоги та обсяг допомоги визначається особою яка її потребує [3].

Безоплатна вторинна правова допомога – вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя, і включає такі види

правових послуг, як надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації шляхом: а) захисту; б) здійснення представництва інтересів осіб у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; в) складення документів процесуального характеру [4].

Умови воєнного стану фактично не обмежують право на безоплатну юридичну допомогу, навпаки, вони підсилюють можливості отримання такої допомоги. Нині дуже важливо надавати безоплатну правову допомогу громадянам, які цього потребують. Особливо гострим залишається питання надання безоплатних правових послуг внутрішньо переміщеним особам та іншим вразливим верствам населення.

Проблеми надання безоплатної правової допомоги можна поділити на проблеми на рівні суб'єктів надання безоплатної правової допомоги та об'єктів отримання безоплатної правової допомоги. Проблеми на рівні суб'єктів пов'язані з психологічними, безпековими, матеріально-технічними, кадровими чинниками. Проблеми на рівні об'єктів пов'язані з тим, що не всі люди, які потребують безоплатної правової допомоги, можуть отримати її через різноманітні обставини, такі як доступність і поінформованість населення.

Для поліпшення системи надання безкоштовної юридичної допомоги в Україні в умовах воєнного конфлікту важливо вжити наступні заходи: забезпечити адекватне фінансування системи безкоштовної юридичної допомоги; розширити мережу офіційних центрів надання безкоштовної юридичної допомоги; забезпечити адекватне фінансування для підготовки та підвищення кваліфікації юридичних працівників, які надають професійну правову допомогу; провести інформаційну кампанію; залучити громадські організації і юридичні клініки для надання безкоштовної юридичної допомоги в умовах воєнного конфлікту.

Дослідження проблем, пов'язаних із наданням безкоштовної юридичної допомоги в Україні в умовах війни, вимагає подальшого наукового аналізу та досліджень. Однією з найбільш важливих тем для дослідження є ефективність механізмів забезпечення доступу до безкоштовної юридичної допомоги в зоні бойових дій та на тимчасово окупованих територіях. Також необхідно дослідити можливості покращення фінансового забезпечення державної програми надання безкоштовної юридичної допомоги та забезпечення ефективної координації між різними органами, які займаються цим питанням. Дослідження таких проблем може сприяти вдосконаленню механізмів надання безкоштовної юридичної допомоги та забезпеченню доступу до неї для всіх громадян, незалежно від їх соціального статусу та місця проживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (перша редакція). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/ed19960628#Text> (дата звернення 15.12.2022).
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей

268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000. URL: <http://ccu.gov.ua/storinka-knygu/4310-pravo-na-pravovu-dopomogu> (дата звернення 17.12.2022).

3. Федіна Н., Кушнірук О. Поняття, механізми та форми реалізації прав людини на безоплатну правову допомогу в період воєнного стану. 2022. С. 59-60. URL: <http://surl.li/kxgme> (дата звернення: 26.03.23).

4. Як отримати безоплатну правову допомогу в умовах воєнного стану онлайн. Офіційний сайт Рівненської ОДА (дата звернення 19.02.2023). URL: <http://surl.li/kxgmi>.

TOTAL WEIGHT OR NET QUANTITY OF A NARCOTIC SUBSTANCE? ISSUES OF QUALIFICATION OF A CRIMINAL ACT

Andrius Kšanauskas

Assistant advocate

P. Jegorovas law firm

Egidijus Nedzinskas

Assoc. prof. PhD Lithuania Business College

Law Department

Over the past 25 years, the scope of illegal activities related to narcotic and psychotropic substances has increased significantly. There has been a considerable growth in the number of offences committed by criminal organisations, groups and individuals in relation to unlawful possession of narcotic and psychotropic substances.

Chapter XXXVII of the Criminal Code of the Republic of Lithuania (Articles 259 through 269) deals with crimes and criminal offences of possession of narcotic, psychotropic, toxic or incapacitating substances [1]. Part of these Articles are related to the determination of amounts of narcotic and psychotropic substances.

Qualification of a criminal act is the main and most important matter in criminal cases of this category. In deciding on qualification of a criminal act, pre-trial investigation institutions and courts of Lithuania rely on net quantity of narcotic or psychotropic substances rather than on total weight of the substance.

Article 269(2) of the Criminal Code presents an official authentic clarification by the legislator. According to this clarification, in deciding on what quantity of narcotic or psychotropic substances should be deemed to be small, large or very large, guidance must be taken from recommendations approved by the Ministry of Health of the Republic of Lithuania. The version of the recommendations approved by Order No V-1033 of 14 December 2007 [2] as amended is currently in effect.

In terms of a criterion of quantity of narcotic/psychotropic substances, it is important to take account of a note contained in the said recommendations to the effect that, unless stated otherwise, the substances' amounts are specified in the tables upon recalculation into net quantity. Therefore, in determining the amount of the subject of criminal acts under Articles 259, 260 and 263 of the Criminal Code, Lithuanian courts rely on the net quantity of narcotic/psychotropic substances contained in the substances that have been